

BC

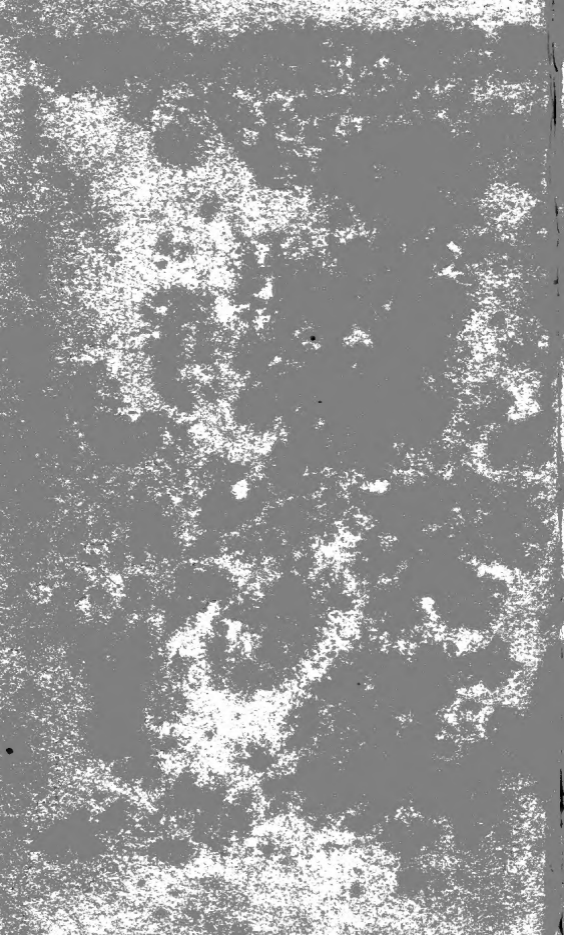

DZ + 317

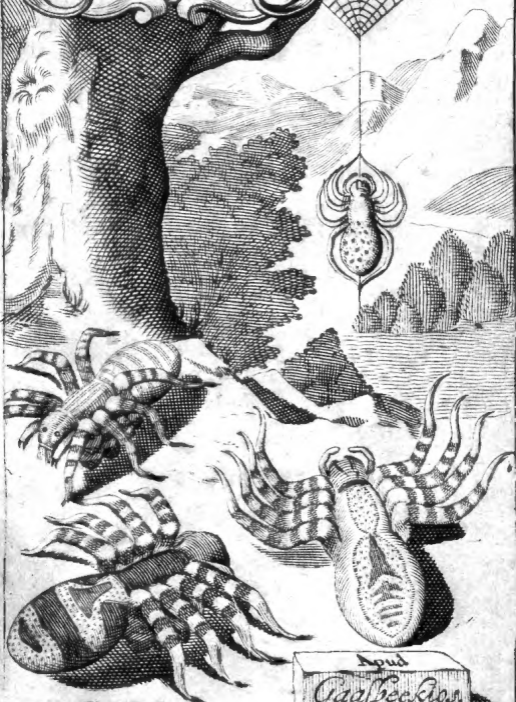
M. 1

W:
SENGUERDIUS.P.D.
de Tarantula

G. W. Sc:

Apud
Gaaßbeckia

WOLFERDI SENGUERDII

PHIL. DOCT.

TRACTATUS
PHYSICVS

DE

TARANTULA.

IN QUO

Præter ejus descriptionem, effectus veneni Tarantulæ, qui hætenus fuerunt occultis qualitatibus adscripti, rationibus naturalibus deducuntur, & illustrantur.

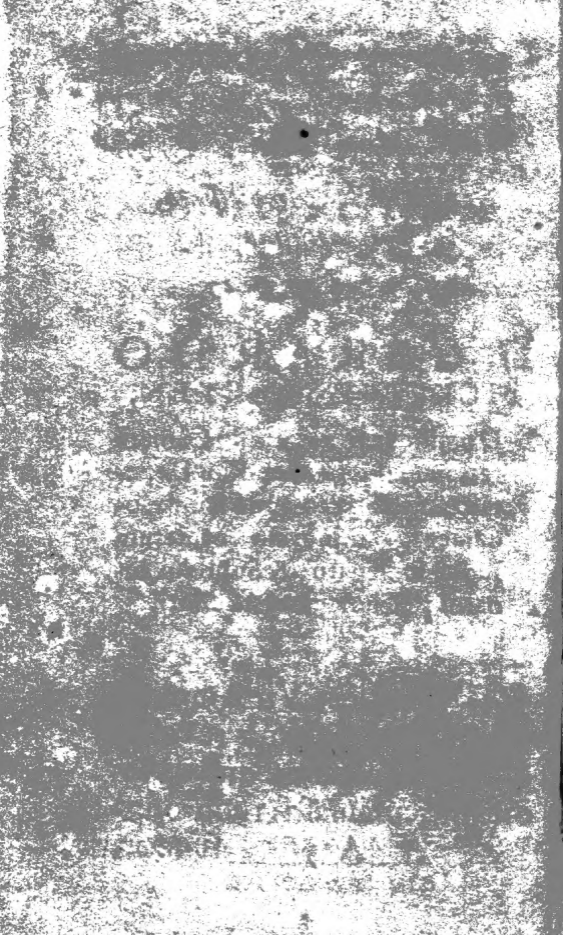

*In ipsius idem. Marcus Londris Berge
in feris extra reu
Hamburgi a. d. 15 Junij et. ab. 15*

LYGDYNI BAT.

Apud GAASBEECKIOS.

CLC LCC LXVIII.

*Nobilissimo, Amplissimo,
Spectatissimo*

D O M I N O,

D. G E R A R D O
BICKER à SWIETEN,

Domino in Svvieten: in Camera
rationum Hollandiæ olim Depu-
tato; nunc vero apud Amstelo-
damenses minorum causarum
Judici Delegato; & Supremi Se-
natus Rhenolandici Assessori,

S. P.

Quoties, Vir Amplissi-
me, animo revolve
beneficia, quibus in-
dies me cumulasti; rubore suf-
fundor,

A 3

fundor,

fundor, quod quantas Tibi grates agere velim, mihi soli non liceat; præsertim, si id unicum tantum, quod in recenti memoria adhucdum est, animo perpendam, quod foetum sanc rudem, nulla forma informatum benigne suscepisti; & id quod decrat, auctoritatem nempe, Tuo Patrocinio, Theſibus attuliſti, ut iisdem ſplendor accederet, Claritatis Tuæ ſplendore, præfulſiſti. Quas Tibi pro tot beneficiis grates referam? cui immortales debeo; Quod Tibi gratitudinis ſignum offeram? cui me totum debeo: unicum hoc ſuperesse putavi, ut primos ſtudiorum fructus in Tuum gremium reponerem;

rem; & id quod à Tua Clari-
tate splendorem accepit, Tibi
inscriberem. Hoc igitur, Vir
Nobilissime, leve munuscu-
lum accipe, non quidem re-
rum gravitate acceptum; sed
materiæ jucunditate haud in-
gratum: cujus enim melius
Patrocinium imploraret? nisi
ejus, sub quo hætenus tutum
fuit: cujus præ se ferre nomen
auderet? nisi ejus, cujus Cla-
ritate lucem aspexit: cui me-
lius inscriberem? nisi Tibi
qui me totum Tuum fecit;
hoc ergo peto Tuum facias,
benigna fronte aspicias, & eo
quo offero animo accipias.

*Devotissimus Amplitudinis Tue
cultor*

WOLF. SENGUERDIUS.

Ad Doctissimum

D O M I N U M
W O L F E R D U M
S E N G U E R D I U M,

Phil. Doct.

C U M

Tractatum Physicum de Ta-
rantula ederet.

*l ara Deum Soboles, Tua
dum vestigia Patris
Assimulare studes, quæ
non arcana Tarenti
Detegis! ostendis quales Taran-
tula saltus
Excitat! & quænam poterit Me-
dicina mederi
Lasis? S E N G V E R D I fortem
Te forte creatum*

Vinnis,

Annis, atque Aquilam nun-
quam generasse Columbam:
Vive diu felix, multosque ex-
cresce per annos,
Restauraque Tuis, damnatum quod
morte Parentis
Terra tulit, donis, clari Genita-
ris Imago.

J. D. A. F.

A S P R Æ

PRÆFATIO.

Cravis inter Philosophos
 de occultis qualitatibus
 agitur questio, quæ
 Doctorum auctoritate,
 rationum specie, probationum
 fundamento utrimque satis mu-
 nita est: Majoris ego probabilita-
 tis rationes judicans quæ pro affir-
 mativa sententia adferuntur, in
 eandem mihi sententiam cun-
 dum, easque admittendas puto.
 Non ita tamen, ac si in se & sua
 natura essent occulta, ac propterea
 in nostram cognitionem perveni-
 re non possent; sed ut occultas
 ratio-

P R Æ F A T I O . II

ratione nostræ cognitionis ; non quod manifestari nequeant ; sed quod hæctenus manifestata hæud fuerint ; non ut ignorantia vel negligentia ansam præbeant ; sed ut calcar potius ad eas manifestandas addant. Eodem ictus stimulo, manifestam conatus fui proponere Tarantulam, cum Symptomatibus, Effectis, & Curatione, à morfu ejus provenientes ; quæ pro occultis hæctenus fuerunt habita, ut ignota explicata, latentium instar conscripta ; à nobis vero ut manifesta præposita.

Occasionem, hunc libellum edendi, præbuit, disputatio mea publica, quam cum ab omnibus viderem avide expeti, eandem in lucem edere, simul cum oratione mea publica, pretium duxi ; mu-
tatis

tatis mutanda, addendo necessaria, corrigendo, penitus declarando, quæ obscuriora judicabam.

WOLF. SENGUERDII

PHIL. DOCT.

TRACTATUS

DE

TARANTULA.

CAPUT I.

Operis distributio, & Tarantula nomina.

In tractatione *Tarantula* primo considerandum occurrit *Nomen*; deinde ipsum *Objectum*: in nomine occurrit. 1. *Origo nominis*. Deinde varia ejus *Synonymia*, & *Vniyoca*. In objecto occurrit.

1 De-

1. Descriptio. 2. Divisio. 3. Effectus.
4. Effectuum curatio. 5. Dubia quæ circa hæc moveri possunt.

Sortitur *Tarantula* nomen à civitate *Tarento*, vel *flavio Thara*, in *Apulia* sito, eo quod circa ea loca earum quotannis magna copia producat: neque hisce solum in locis reperiuntur *Tarantulae*, sed etiam dantur in *Calabria* & *Sicilia*, æstivisque mensibus quandoque in campis *Romanis* apparent, quæ *Tarantulis Apulis* simillimæ sunt, excepto quod effectum saltandi producere non valeant: neque pestilentibus *Phalangiis* *Creta* insula caret, quæ tamen nulla alia noxia vel malefica animalia fert. *Camerar. hor. subcisiv. cent. 3. cap. 97.*

Tarantula alio nomine vocantur *Aranei Apuli*, *Kercher. de art. magn. lib. 3. par. 8. cap. 8. Aranei Lentiginosi*, *Appuli Phalangii*. *Mouf. de insect. lib. 2. cap. 12. Sphalangi.* *Camerar. loc. cit.*

Dicun-

Dicuntur & *Phalangia zacynti*. Ælian. lib. 17. de animal. cap. 11. in genere dicitur *Phalangium*. Plin. histor. natur. lib. 11. cap. 24. & l. 29. cap. 4.

Si autem negotium accurate consideretur, distinguendum est inter ipsam *Phalangium*, & *Tarantulam*, utpote quod *Phalangium* sit genus, *Tarantula* vero *Phalangii* species. Vide & alia ejusdem nomina apud Aldrov. lib. 5. de insect.

C A P. II.

Tarantule descriptio, temperamentum & species.

Describuntur *Tarantule* à Plinio lib. 11. nat. hist. cap. 24. *Phalangia* ex his appellantur, quorum noxii morsus, corpus exiguum, varium, acuminatum, assultim ingrediens. Sed hæc descriptio non omnibus *Tarantularum* speciebus applicari potest, cum etiam *Tarantule* dentur quæ
assul-

assultim haud ingrediantur, utpote quæ fila ex arboribus ducant.

Tarantulæ quæ telas texunt accurate describuntur in *Camerat. hor. subcisiv. cent. 3. cap. 97.* ubi ex Petro Bellonio hæc profert. *Phalangia sunt insecta parva, admodum perniciosæ, Araneo paulo majores, octo pedibus prædita, utrimque quatuor, singuli pedes seu crura quatuor articulis constant, binosque ungues habent incurvos: binæ utrimque crura anteriora illis data sunt ad progrediendum: binæ posteriora ad retrocedendum; obliqua in terra foramina inhabitant, binos pedes alta, quæ retrocedentes ingredi solent, cibum ita attrahentes, aditum suorum foraminum stramine muniunt, ne obturentur, sed aperta maneant. Corpore sunt superiore parte cinereo, binis rubentibus maculis, anteriore dorsi parte, insignito: resupinata autem nigris maculis notata, conspiciuntur, quæ singuli pedes corpori inhaerent, venter strati. Si quis vero scire cupit, quæ parte*
 noxii,

noxii, os intueatur, & binos exiles nigros aculeos deprehendet, iis similes, quos Solopendra obtinet, quibus mordent, atque cibum retinent: telas, Araneorum more, texunt, Muscisque & Papilionibus vescuntur: circiter sexaginta ora ponunt & pectori adhaerentia fovere solent, pullosque exclusos, ventri inherentes, gestant, donec adolecant. Piloso sunt corpore: quoniam autem magnitudine differunt, foramina, pro corporum magnitudine, excavant. Variare vero inter se pro insularum diversitate, observavimus. In qua Bellonii descriptione, accurate ratione corporis totius in genere, ratione partium plurimarum in specie, depingitur quantitas, qualitas, nutrimentum, & domicilium ipsius Tarantulæ; ejusdemque fœtus productio, & educatio fulius declaratur; & confirmatur id, de quo postea dicetur, nempe Tarantulas, non aculeo ut apes lædere, sed aculeo ore contento ictus injicere.

Temperamentum Tarantulæ, frigidum, humidum, & phlegmaticum tribui deberi, ac multum humoris eam in se continere, i probatur ex eo, quod diu sine alimenti assumptione vivat: sic Aldrov. *lib. 1. de serpent. & drac. cap. de victu serp.* refert, Tarantulam vivam Romæ in intermedio arundinis ad se missam, in ampulla vitrea, dies quinquaginta, sine alimento retinuisse. Quod fieri non potuisset si calidioris & magis siccæ foret naturæ; cum illa continuò indigeant alimentum, ad restaurationem eorum quæ per calorem consumuntur; quod secus est in iis, quæ frigidioris & phlegmatici sunt temperamenti, cum illa frequenti restauratione non indigeant, quia neque frigidum multum consumit, neque phlegmaticum facile consumi potest.

Species Tarantularum variæ sunt, Kircherus *in loco citat.* sic distinguit,
cum

cum ait, est igitur Tarantula è genere Phalangiorum, sive Araneorum, specie multiplex, harum alia cinericea albis nigrisque maculis, quadam dorso cinericeo rubris aut viridibus distinguuntur maculis, nonnulla majores mole fibris nigris ex cinereo rubroque emicantibus, aut etiam subinde virgulis undatim per corpus porrectis : de diversis earum speciebus, vide Aldrov. lib. 5. de insect. Et Plin. lib. 29. cap. 4. histor. natural. Mousset. lib. 2. de insect. cap. 12.

C A P. III.

Quos, & quomodo ledat Tarantula.

Infestat Tarantula præcipue, rusticos, hortulanos, & quotquot non muniti ocreis & chirothecis sub dio dormire coguntur, idque tempore æstivali, nempe mense Junio, Julio & Augusto. nam ut Camerar. horar. subsiciv. cent. 2. cap. 81, ait,

ait, insectum illud miris modis infensum est agricolis, cum vel in arando, vel messis tempore in colligendis fructibus occupati ruri esse solent: aliis vero temporibus lethale suum virus noxam inferre nequit; nam teste Aldrovand. lib. 5. de insect. cap. 13. Aliquo anni tempore minime perniosa aut exitialis est, vix aliquid nervorum aut virium ad nocendum habet.

Tarantula ictum injiciendo, dentibus mordendo, lædit; & venenum, dum aperturam rostro vel dentibus facit, ex ore suo in vulnus vel ictum immittit, atque sic alteri communicat: non enim aculeo lædit, ut Aldrov. lib. 1. cap. 10. de quad. digit. ovip. ait: nisi forte aculeus pro rostro vel dentibus fumatur: nam teste Kircherolib. 3. part. 8. c. 8. de art. magn. Mordet dentibus, non aculeo ut apes, etsi ictus non nisi punctura apis esse videatur. Qui propterea ob suam levitatem interdum vix sentitur, interdum

terdum ne quidem percipitur; sed symptomatibus insequentibus manifestatur.

CAP. IV.

*Natura & Effectus veneni
Tarantula.*

Venenum hoc alterius corpori sic communicatum, quia naturæ tenacis & viscosæ est, non statim manifestatur, sed diu in corpore icæi latitat, ita ut post anni revolutionem à solis fervore agitatam, commotum, & subtilius redditum, suscitatur, ac vires suas exercere incipiat, inducendo primo bimestri circiter spatio, ante mirabilium effectuum productionem, varios in corpus morbos; dejectionem nempe appetitus, febres ardentes, καχεξίαν, pessimum colorem &c. Kircher. *ib.* vel ut Ælianus *lib. 17. cap. 11. de animal.* ait. Primum enim ut quis morsus sit,

fit, totum ejus corpus obtorpescere, & debilitatum tremore affici, & frigidissimum esse, & vomitum cum convulsione subsequi &c. similiter Aldrov. lib. 5. de insect. cap. 13. refert, Tarantula exitiale virus lassus stuporem inducere, genuum labefactionem, demumque universi corporis palmum.

Post hæc alios mirabiles & horrendos effectus causat, si quidem alii (verba sunt Matth. in Dioscor. lib. 2. cap. 57.) perpetuo canunt, alii rident, plorant alii, alii clumitant, alii dormiunt, alii vigiliis afficiuntur, plerique vomitionibus laborant, nonnulli saltant, sunt qui sudant, alii tremebundi fiunt, quidam pavoribus infestantur, alii alia patiuntur incommoda, fiuntque phreneticis, lymphaticis, & maniacis similes. Hunc (ut inquit Moussetus de insect. lib. 2. c. 12.) gaudium, alacritudo, motus; illum tristitia, desidia, torpor afficit. Sunt qui Reges se esse arbitrantur, & cunctis imperant: sunt qui captivitatis imaginatione constri-

contristantur, & in nervo jacere se fingunt. Denique ut non una hominum ebrietas, ita nec horum insania; sed nonnulli pavidus, taciturni, tremuli; nonnulli audaces, clamosi, constantes sunt. Hoc solum omnibus commune, musicis instrumentis delectari, eorumque sono ad gesticulationem, choreas, tripudia, animi corporisque ducere. Similia vide apud Scalig. de subtil. exerc. 185.

Nec hic gradum sinit veneni vis, sed hosce effectus & alii concomitantur, præterquam enim quod Tarantiaci ad sonos & saltus propendeant, mirum etiam in modum (secundum Kircherum) certis afficiuntur coloribus, nam, (ut ait ipse lib. 3. de art. mag. part. 8. c. 8.) alii viridem, flavum alii, nonnulli rubrum colorem deperunt; mox enim ac objectum coloratum ipsis gratum occurrerit, ita vehementi ejus desiderio accenduntur, ut velut leones famelici, frequenti morsificatione id pellicent, stringant; deinde ad blandimenta

menta devoluti, non secus ac amoris insania laborantes, hiant ore, expansis brachiis, oculis lachrymantibus, frequentibus ex imo pectore haustis suspiriis, inteneros & amorfos complexus panni colorati irruentes, ardentissime unionem, & ut ita loquar identificationem, affectare videntur; quæ omnia Tarantiaci Cappucini historia confirmat Kircherus.

Alii ferramentorum fulgore maxime delectantur, qui mulicæ ope ad saltum ducti, stricto gladio, gladiatorum more miras exhibent gestulationes: sunt & qui ad quietem perducere nequeunt, nisi ipsis vas vitreum aqua plenum concedatur, quo eisdem fere cum præcedenti gestus edunt: alii conchas aqua plenas desiderant, intra quas anatum instar sese gerere solent: alii milites in duello confluentes exhibent; quidam Ducem & Governatorem maxima cum pompa agunt: aliqui Araneorum instar ex arboribus pendere

pendere gaudent; quo affectu icti à Tarantulis ex arboribus fila ducen-
tibus, maxime laborare solent: alii
crura, alii terram epilepticorum in-
star concutiunt.

Effectus jam quidem speciales,
quæque omnibus Tarantatis non
competunt, vidimus; consideran-
dus ergo restat effectus generalis,
omnibusque Tarantatis communis,
qui ut firmam & certam imagina-
tionem in Tarantatis causat, sic &
vobis procul dubio admirationem
incutiet; consistit hic effectus in eo,
quod talibus Tarantula hominem
efficit imaginationibus, qualibus
ipsum inhærentem cum mordet in-
venit; quo fit ut si quis se Regem esse, co-
gitaverit tunc cum mordetur seu icitur,
post talem ictum in eadem cogitatione
usque perseveret, nec quis facile illi per-
suaserit, quamvis humilis conditionis ho-
mini, quod Regia dignitate non potia-
tur. Vid. Nicol. Leonic. de animalibus.

CAP. V.

Effectuum curatio.

Affectus nominati & vis morbi, curatur, sanatur, & dissolvitur, cantu, sono instrumentorum musicorum, & vi ipsius musicæ; ut enim inquit Aldrov. lib. 5. de insect. cap. 13. *Tarantatos haud aliter ex ancipiti morbo convalescere videmus, quam si tibicen vel citharista juxta eos, diversos modullos incinat, ut pro veneni qualitate, ita harmonia & audiendi illecebra capti, venenum illud ex intimo corpore dilapsum effundant, aut sensim per venas diffusum dilabatur.* Et mirum certe (verba sunt Matth. in diosc. lib. 2. cap. 57.) quam facile hujusce veneni vis, musica mulceatur. Quandoquidem (ut equidem attestari possum) auditis lyricis instrumentis, vel tiliarum sono, primo statim occursum icti à Tarantula à languoribus cessant, & in medium tripudiare & saltare incipiunt, tamque

tamque diu rem prosequuntur, ac si sani essent, & nullo unquam tenerentur dolore. Quod si eveniat, ut tibicines tantillum quiescant, ac interponant, non multo post tempore in terram concidunt, & ad pristinos redeunt languores: nisi tamdiu indeficiente sonitu saliant, atq; tripudiant, donec veneni virus, partim insensibiliter per curis meatus, partim per sudorem exeat & discutatur. Et quod admiratione hic dignum est, nec in indecoros, (ut refert Alex. ab Alex. lib. 2. c. 17.) neque à pulsu citharæ dissonos saltus erumpunt: ita ut etiam rudes & ignari, psallendi modos docti in ludo videantur. & ut Mousset. lib. 2. de insect. cap. 12. ait, tam recte saltant, ac si choreas nosset, tam eleganter canant, ac si symphoniis assuevissent. Videri possunt de his Aldrov. hist. serp. & Drac. lib. 1. cap. de venen. serp. med. & Kircher. de art. mag. l. 3. part. 8. qui & miro Tarantati exemplo idem confirmat.

Etsi sono instrumentorum musi

corum, & cantu, hæc sanentur; non tamen quilibet sonus musicus sufficit, sed requiritur sonus proportionatus, quod probat Kircherus *lib. 3. part. 8. cap. 8. quest. 1.* exemplo nobilis cujusdam Tarentini qui à Tarrantula morsus, quod nesciebat, ad extrema fuit perductus, sed tandem, cum alicui in mentem veniret eum Tarentismo laborare, advocato musico qui omnis generis modulamina tentabat, ad quorum unum malo illius proportionatum, is qui immotus lecto affixus tenebatur, membra movere, in lecto sedere, internæ delectationis indicia præbere, & cytharædo alacrius personante, in pedes se erigere, & in choreas dissolvi cœpit, atque tandem perfectæ sanitati est restitutus.

Si dissonantia aliqua, vel sonus ipsis non proportionatus, oriatur, maxime ab inconcinno musicæ supplicio torquentur, maximisque &
into-

intolerabilibus cruciatibus affliguntur; ita ut quantum convenienti sibi cantu delectantur, tantum discordantiâ, & inconvenienti cantu cruciantur.

Cum vero diverso cantu delectentur, diversis symptomatibus laborent, diversas gesticulationes edant diversi Tarantati, sequitur diversitatem veneni admittendam esse in Tarantulis; & ut una Tarantula alteri quasi contrariatur, sic & venenum unius, alterius veneno contrarium dicendum est; quod ibidem Kircherus exemplo Hispani probat, qui cum risu excepisset quædam Tarantulis dicerentur, voluit ipse ejus rei periculum facere; cur duabus Tarantulis diversi coloris & qualitatis allatis, manui imposuit, & laceffivit, donec vulneraretur ab iis; veneno hinc per corpus diffuso, maximi paroxysmi sequuntur, & advocatis cytharædis, varia harmo-

niarum, genera tentantur, sed quamvis ab aliquibus vehementer instigaretur, ad saltandum compelli non potuit, cum venenum hoc ad saltum concitativum à priori contrario fuerit inhibitum, adeo ut vitam miserime tandem finire debuerit.

Ex diversitate hac veneni Tarantularum, sequitur ad hujus morbi curationem etiam diversos concentus, diversa instrumenta musica, alia atque alia modulamina adhibenda esse. Vide de variis modulaminum generibus, quæ in hoc affectu adhiberi solent, Kircherum *de art. mag. lib. 3. part. 8. cap. 8.* Diversa instrumenta musica in hoc affectu adhiberi, variis exemplis probat Kircherus *ibid. quest. 2.*

Modulamina hæc proportionata si sint Tarantato, & ipsi etiam Tarantulæ proportionata sunt, & è contra si Tarantulæ proportionata non sint, neque conveniunt ipsi Tarantato,

rantato, quod & probatur ex eo, quod musici publici qui in pauperum remedium adhibentur, soleant ex Tarantatis ipsius Tarantulæ, ut & loci in quo à Tarantula icti sunt, descriptionem petere, in quo varia harmoniarum & modulaminum genera tentant, & attendunt num Tarantulæ tales, quales ab icto sunt descriptæ ad aliquem harmoniarum sonum moveantur, qua reperta pro signo certo habent, se modulamen verum & certum habere, quo si utantur, infallibilem se curæ effectum consecuturos asseverant.

Præterea probatur idem ex eo, quod venenum hoc, dum Musica mulcetur, in eundem saltum inducat Tarantulam, in quem Tarantatum inducit, atque sic similitudine quadam naturæ, easdem sortiatur vires in homine, quas in ipsa Tarantula habet, & in Tarantula quas in homine exercet. Kirch. *ibid. quest. 2.*

Neque hoc venenum solos homines ad saltum propenssos reddit, sed & alia quoque animalia, sic refert Sennert. *lib. 1. pract. p. 2. c. 17.* Vespam & Gallum à Tarantula ictum Tarantorum more concinne saltasse.

C A P. VI.

Quod à Tarantula vita non dependeat passio Tarantiaci, docetur.

Hactenus Nomen, Descriptionem, Species, Effectus à morfu Tarantularum provenientes, horumque Curationem investigavimus; consideranda jam veniunt ea, quæ circa hæc notari possunt, atque primo loco sese offert id quod Kircher. *de art. magn. lib. 3. part. 8. cap. 8. quest. 1.* quærit; *An à Tarantula vita dependeat vehemens illa Tarantiaci passio?*

Sunt

Sunt qui putarint, venenum illud, quod à Tarantula dum mordet alteri communicatur, tantum nocere quamdiu Tarantulæ vita protrahitur, qua igitur extincta, extinguerentur omnes passiones & symptomata quæ Tarantatis obvenire solent; atque sic Tarantulam occulta quadam vi, in distans posse agere in Tarantatum.

Dubius fuit hæc de re Pomponatius, qui (ut Sennert. *præct. med. lib. 1. part. 2. cap. 17. ait*) propterea experientiam consulendam volebat, an si Tarantula vel suo fato, vel violenta morte moriatur, venenum non amplius operetur? Dubitamus & nos de illius rei veritate, & negativam sententiam amplectimur, cum modo dicta neque experientiæ, neque veritati consentanea videantur, propter sequentes rationes.

1. Quia Aranei parum vivunt, Card. *de variet. rer. lib. 7. cap. 28. quod*

item Kircherus in loco citato testatur se ab ipsis Apulis percepisse, fuisse ex Tarantulis hujusmodi complures in vitreis vasis à curiosis inclusas, additis iis rebus quibus enutrirī solent, neque unquam conservari potuisse, adeo, ut inquit, frigoris impatientes sunt: cur si passio ipsius vita finiretur, non protraheretur in sequentem annum, cum tamē multi sint quibus eidem per plurimos annos paroxysmi redierint.

2. Ratio est, quod Kircherus ibidem referat, se adfuisse Tarantiaco, qui cum morsum Tarantulæ perciperet, ipsam interfecerat, quod certo sciret, cui tamen symptomata quotannis redire solebant; neque (verba sunt Sennert. Med. pract. lib. 1. par. 8. cap. 17.) semel icti uno anno saltem saltant, & alii quidem bis, alii semel, sed saepe per multos annos. Refertque idem Epiphanius Ferdinandus, se novisse mulieres, quæ usque ad decimum, decimum quintum, decimum septimum, trige-

trigesimum annum saltarent.

3. Consistit in testimonio Jesuitarum, quos Kircherus refert accuratissime in hoc negotium inquisivisse, & testatos esse, de multis sibi constare, qui post occisam Tarantulam per multos adhuc annos illo morbo laborarunt.

4. Omnia animalia veneno noxam adferentia, venenum in alia corpora diffundunt, quod iis nocet sine dependentia à corpore è quo venenum provenit.

5. Si à vita Tarantulæ passio dependeret, nulli homines ea laborarent, quia ut Kircherus *lib. 3. part. 8. cap. 8.* ait, post anni revolutionem deinum effectus illi contingunt, cum autem ultra annum Tarantulæ non vivant, illos effectus producere non valerent. Etsi vero passio hæc ab ejus vita non dependeat, tamen ut Kirch. *in loco citato* profert, cum sic ait, *hoc experientia docet quod si be-*
stiola

stiola inter mordendum occisa, vulnere interatur, passionem in ictu non fore adeo vehementem; cuius tamen rei causa non est, quod aliqua sit à viva Tarantula veneni dependentia; sed quod ipsa Tarantula supra plagam suam occisa, proprii veneni; non secus ac Scorpius plaga sua intritus, antidotum quoddam sit, venenumque proprium per membra diffusum attractione repetat.

C A P. VII.

Quomodo Tarantula horrendos illos effectus producat.

Circa ea quæ in præcedentibus diximus haud immerito quæri potest, quomodo Tarantula horrendos illos effectus producat?

Huic quæstioni satisfacere quam difficile sit, patet ex eo, quod tantæ eruditionis viri, quales sunt Kircherus, Sennertus, alique, huic quæstioni nunquam satisfecerint, sed ad
occultas

occultas qualitas confugiendo, in hoc ignorantiam suam confessi fuerint; ut vero nos hoc negotium, quantum fieri potest manifestum reddamus, Physice explicemus, & sic huic quæstioni satisfaciamus, pauca hæc breviter considerari velim:

Primo, id quod supra pag. 15. & 18. diximus, Tarantulam nempe non aculeo, sed rostro, dentibus vel morsu oris lædere.

Secundo, quod animal hoc maxime sit venenosum, & ut supra fufius ostendimus, & ex Kirchero aliisque probavimus, locis calidioribus & temporibus ardore solis maxime ardentibus, & flagrantibus primario venenosam suam vim exercere; quod & in aliis venenosis sic se habere experientiâ constat: ratio autem cur venena sic maxime noceant, est; partim quod per calorem venenosa maxime elaborentur,

borentur, & attenuentur: partim quod ob sui tenuitatem, & majorem attenuationem, magis penetret ad interiora ejus cui nocuit: idem enim nobis hic dicendum est de calore, quod de igne refert Kircherus *de art. mag. lib. 3. part. 2. cap. 1.* quod scilicet creatus sit ut vim suam penetrativam aliis communicaret, reliqua tenuiora & pura redderet, omnis crassitie expertia faceret, atque ad sui similem subtilitatem perduceret.

Tertio, quod prout omnes Aranei humiditate viscosa abundant, (ut ex telarum textura patet; imo quædam tantam viscositatem in se contineant, ut, teste Kircher. *de art. magn. lib. 3. part. 8. cap. 8. cons. 1. extractum virus adeo tenax sit, ut non in fila tantum cedat indigenis, sed & loco fidium inserviat*) ita & eorum venenum in maxime viscosa & humida substantia consistere, quod & exinde probari potest, cum humidior ore mordendo,

mordendo, ictum injicere soleant.

Quarto, non sine probabilitate esse, exiguas illas particulas venenosas, humidæ & viscosæ substantiæ inhærentes, ex Tarantulæ ore, dum dentibus vel rostro ictum injicit, deferri in corpus icti, atque sic alteri hoc venenum communicari, & per ejus corpus diffundi.

Quinto, quod venenum hoc per totum corpus sic diffusum, totum corpus quidem inficiat, præcipue tamen arteriis, nervis, & quidem motoriis, spiritibus in nervis contentis, musculis, cerebro, intimisque fibris venenositatem suam communicet.

Sexto, venenum illud, utpote quod ex animali mobili proveniat, mobilitatem suam retinere; quamvis enim frigida immobiliora sint calidioribus, & ipsa Tarantula sit animal frigidum, tamen est animal valdè mobile, cum particulas calidas,

das, & maxime mobiles in se contineant.

Septimo, in Tarantatis phantasia esse læsam; cum venenum hoc à Tarantula proveniens, vi sua, humores in toto corpore fuscitatos in cerebrum elevet; hinc spiritus, postea phantasia iisdem læditur; spirituum denique ope totius corporis humores, juxta conceptas in phantasia species, pro diversitate temperamenti hominum excitantur.

Octavo, non omnes Tarantatos iisdem symptomatibus laborare, sed diversos diversa pati incommoda, pro diversitate Tarantulæ à qua icti sunt, & diversitate temperamenti ipsius Tarantati.

Hiscæ sic consideratis & præmissis, præcipuos Tarantulæ effectus *febres ardentes, καχεξία, pessimus color, immobilitas corporis, saltus, somnus, vigilia, varii gestus*; hoc pacto expli-

explicantur, & ex modo dictis deducuntur; nempe cum Tarantula rostro vel dentibus mordendo humidore ore lædat, idque primario locis æstate, & ardore solis magis flagrante, hinc fit ut per aperturam ore factam, substantia venenosa, consistens in humido salivoso, ex corpore Tarantulæ, corpori icti communicetur, quo per totum corpus diffuso, sensim musculos, & nervos, præsertim motorios afficit, & à sole æstivi temporis periodico calore excitatum venenum, propter suam agilitatem & mobilitatem, mobiles spiritus in nervis contentos magis movet, hinc ex sua motione & agitatione, calorem in corde concitat, auget, & præternaturaliter disponit, nimio calore bilem in vasis cordi proximis contentum putredine afficit, corrumpit, & sic febres ardentes inducit, *καρχεῖλαι* causat, & præternaturalem colorem efficit. Potest etiam

etiam salivosa & venenosa illa substantia, poros obstruendo, vias claudendo, quo minus calor egredi possit, calorem nimium in corpore causare, bilem putrefacere, atque sic febres ardentes per accidēs causare.

Idem hoc venenum (dum spiritus animales à crebro ad nervos deferuntur) propter suam tenacitatem & viscositatem, inhibet motum illum spirituum, & efficit quo minus illi à cerebro ad nervos deferri possint; quo facto totum *corpus immobile quasi redditur*; cum absque horum spirituum ad nervos in musculos delatione, muscoli & nervi se movere nequeant, ex quibus motus corporis dependet,

Interdum hoc venenum spiritibus sese conjungit, & sic alium in nervorum initiis motum efficit, quam natura illius hominis requirit, cur & musculos vellicando, & movendo *saltum in Tarantatum inducit*.

Vel etiam in cerebrum adscendit venenum, atque ibi ope suæ humiditatis & viscositatis, nervos, qua parte omnes coëunt, obstruit, atque quo minus spiritus animales in organa deferri possint, efficit, & *somnum propterea causat.*

Potest etiam hoc venenum sua agilitate, & mobilitate efficere, quo minus nervorum, à vaporibus obstructio contingere possit, atque sic viam parando, qua spiritus animales in organa deferri possint, *vigiliam causare.*

Denique, inducit hoc venenum, varias & miras actiones in Tarantatum, cum pro diversarum Tarantularum natura, venena sint diversa diversos quoque humores ciere possunt: hinc excitata venenosa Tarantula qualitas, humorem istum, acrem & mordacem sibi consimilem in homine (ex. gr. Cholericis) vehementius excitat, humor autem illatus in cerebrum, phantasiam ad id, ad
quod

quod alias inclinatur, incitatur, & hic harmonioso aëre percussus dilatatusque per omnia membra se diffundit, ea acriter stimulando vellicandoque, unde mox motus humori excitato conformes, actus inquam indignationis, ira, furoris, mobilitatis animi, similesque rationalis animi passiones, quæ fulgore ensium evaginatorum, &c. magis concitantur. Kircher. de art. magn. l. 3. part. 8. cap. 8. quæst. 4.

C A P. VIII.

Cur Tarantiaci instrumento musico ad saltum incitentur?

Cum supra cap. 5. ex Matth. in Diosc. l. 2. cap. 57. diximus; Tarantatos, simul ac sonum instrumentorum musicorum audiverint à languoribus liberari, & in medium eos tripudiare & saltare, cogitare quis posset, unde fieret ut Tarantiaci instru-

instrumento musico ad saltum incitentur?

Hiscæ cogitationibus satisfacturus Camerar. in hor. subci. cent. 2. cap. 81. & ad hæc responsurus ad occultas qualitates refugit, cum sic ait; *mira sane ista sunt, neque ratio reddi certa potest, quare venenati illius insecti morsus, aliud remedium non patiantur, nisi peculiare concentus, & melodias. Ideoque fatendum est, in instrumentis musicis occultam aliquam vim ad commovendos animos inesse, sicut in phreneticis nonnullis videmus.* Aldrov. è contra ait lib. 5. de insect. cap. cura de mors. ab Aran. *Remedium palam est ex musica; sed dicit quidem Aldrovandus remedium palam esse, sed non proponit quomodo musica sit remedium, vel potius quomodo musicâ homines ad saltum invitentur.*

Antequam nos hujus rei rationem reddamus considerari velim.

Primo, miram soni vim ad affectuum concitationem, & varias actiones,

actiones. Patet hæc ex tympanis & clamoribus bellicis, quibus ad pugnam milites invitantur; nec non in saltatoribus, cantatoribus, & avibus, qui musicis instrumentis, vel aliis cantantibus auditis, vix à saltatione vel cantu se abstinere possunt.

Secundo, sonum fieri cum motu aëris, vel esse ipsum motum aëris,

Tertio, aërem motum, motui suo similem motum indere proximo aëri, & illum remotiorem, & ita simili motu moveri aërem, vel spiritus contentos in corpore ad quod aër impellitur. Aërem autem motu suo, simili motu movere aërem & id in quod impellitur, ex eo patet, quia homo hominem non alia ratione loqui docet: fit enim illud impellendo aërem in discantis auribus contentum, & ita agitando nervos ipsius, quibus motis, simili modo discens movet aërem à se loquendo: unde etiam fit ut oscitante uno alter oscitare incipiat.

Quar-

Quarto, ipsas etiam Tarantulas, sono instrumentorum musicorum, ad saltum incitari, cum ipsum animal sit valde harmonicum; quod probatur 1. Experimento, quod Kircher. *de art. magn. lib. 3. part. 8. cap. 8. quest. 2.* refert in civitate Andria in Palatio Ducali coram uno ex Patribus nostris, totaque præterea Aula factum esse. Nam Ducissa loci, ut admirabile naturæ prodigium luculentius pateret, Tarantulam data opera inquisitam, conchæ aqua referta, atque in ea supra festucam tenuem liberatam imponi mox cytharædum vocari iussit; quæ primo quidem ad sonum cytharæ nullum motus dedit vestigium, mox tamen ubi sono humori proportionato præludere capit, bestiola frequenti pedum subsultatione, totiusque corporis agitatione, saltationem non affectavit duntaxat, sed & vere ad numeros harmonicos subsiliendo eam expressisse visa est; cessante quoque cytharædo, cessavit & subsaltare bestiola. 2. Quia idem
in

in Tarantulis obtinet, quod in aliis Araneis fit, viscosum nempe hujus humorem, capax soni subjectum esse, quod in aliis Araneis fieri, capite præcedenti ex Kircherō ostendimus.

Quinto, admirandam vim Musicæ in affectibus commovendis, non ab anima nostra dependere, cum hæc immortalis sit; sed à spiritu, qui cum subtilissimus sanguinis vapor sit, admodum mobilis ac tenuis, facile ab harmonice concitato aëre excitatur Kirch. *ibid. cap. I.*

Quibus sic positis huic dubio ita satisfacimus, quod cum affectuum concitatio non ab anima immediate, sed à spiritibus dependeat, & ipsa Tarantula sit animal valde harmonicum, ac propterea etiam venenum ejus quod alteri communicat; fit ut aëre agitato ope instrumenti musici Tarantato proportionati, eadem agitatione venenum Tarantulae

læ & spiritus Tarantati agitentur; ex qua agitatione Tarantiaci, propensio ad saltum sequitur; cum vero eadem agitatione initia nervorum Tarantiaci magis magisque vellitentur, & dicti spiritus in nervis contenti magis moveantur; ut & muscoli, cum nervi ex substantia musculosa constant; fit, cum muscoli sint instrumenta motui destinata, ut ex agitatione muscutorum, fiat motus totius corporis; cum autem Tarantatus propter motum, dolorem minus percipiat, hinc magis magisque in immodicos saltus erumpit. Anima vero hanc concitationem sentiens, pro varia spiritus incitatione, varios affectus quoque inducit, hinc cum spiritus velocioribus motibus concitentur, oritur spirituum rarefactio, ex rarefactione dilatatio, hinc & gaudium & lætitia, ad quam Tarantatus ad saltum incitatus, quam maxime propendet: quia

C   autem

autem aër eundem motum, quo per musicum instrumentum movetur, Tarantato communicat, ad ejusdem soni saltum haud dissonum propellitur Tarantiacus.

Hic prætermittendum non videtur, quod Kircherus *de arte magn.* l. 3. part. 8. cap. 8. cons. 2. ait, veneni nempe qualitatem excitatamstatis temporibus, non secus ac omnes morbos periodicos, ebullitionem, seu commotionem quandam humoris causare, humorem autem attenuatum vi veneni in subtilissima quadam veluti fila inter muscutorum *Agēsiμα* & *α* diffilari; qua si ex humorum conditione talia fuerint, ut facile à sono extrinseco harmonice concitentur, ad sonum veluti proportionatum subjectum, & ipsa mota vibriffata, musculos quibus adhaerent, cum vellicatione, tum mordacitate materiae in saltus provocabunt, &c.

CAP. IX.

*Qua ratione Tarantiaci
saltu sanentur?*

Vellicatione hac musculorum, quæ mordacitate materiæ contingit, in saltus provocatus Tarantatus, spes sanitatis ejus affulsit; saltu enim, ope instrumentorum musicorum, sanari tantum solet Tarantatus; *ratio autem cur Tarantiacus saltu sanetur*, in eo consistit, quod per commotionem & vehementem totius corporis agitationem, quæ saltu efficitur, sanguis incalescit, pori aperiuntur, venenum illud rarefit, attenuatur & dispergitur; cum autem agitatio vehemens & diuturna adeo sit, ut sudores Tarantati sibi contrahant, hinc fit, ut (sicut *cap. 5. diximus*) per sudores venenum eji- ciatur, & per cutis poros transeat: hinc credibile est, fieri posse, si altas

C 2   radices

radices venenum haud egerit, ut una saltatione Tarantatus sanari possit: è contra si altius penetraverit hoc venenum, crebrâ saltus repetitione, per multos annos factâ, opus est; ut frequenti saltatione venenum magis dissipetur, & sic tandem effectus cesset.

Possêt quis circa hæc scrupulum movere, quod si per sudores venenum ejiciatur, si ergo theriaca, mithridaticum & similia sudorifera adhibeantur etiam sanaretur æger, quod tamen, teste Kirchero, *cap. 8. ibid.* successum habuisse non comperitum est.

Sed respondetur 1. credibile esse ægrum sanatum iri ejusmodi sudoriferis, si satis diu continentur; nam teste Scaligero *de subtil. Exerc. 185.* interea dum musica adhibetur; & in saltum effunduntur Tarantiaci, curantur antidotis.

2. Esse disparitatem inter sudores à saltu

faltu ortos & à medicamentis provocatos, cum medicamenta exiguas illas particulas, quibus vis inest veneni, non ita commoveant, quam faltu perficitur.

3. Sudoris provocatio non est immediata causa sanationis, sed potius agitatio corporis, qua venenum dispergitur, cui sudor conjungitur.

Pollet hic quis cogitare, si agitatio corporis sit causa sanationis ægri; ergo si quolibet cunque modo corpus Tarantiaci agitetur, etiam sanabitur æger, ac propterea non opus erit musica, quare ergo musica non erit remedium quo Tarantiaci sanentur.

Respondetur 1. corpus Tarantiaci agitari non posse sine ope musicæ, cum agitatio veneni sola, plerumque non soleat esse apta, & satis sufficiens, ut motum corpori inducat, nisi sono harmonico adjuvetur.

2. Musicam requiri, cum sine hujus ope nihil efficias, quia pro-

portio similitudinis in rebus sympathicis fundata est, & in consensu Tarantulæ cum Tarantato consistit:

C A P. X.

Quod non omnes Tarantiaci saltu sanabiles sint.

Et si saltus sit modus quo sanitatem assequitur Tarantatus, non tamen medium infallibile est, cum *non omnes Tarantiaci saltu sanabiles sint*: si enim quis affirmare auderet, omnes Tarantatos musica sanabiles esse, deberet asserere Tarantatos, necdum absoluta cura morientes, non satis diu saltasse ob magnam veneni copiam: sed hoc haud veritati consentaneum esse videtur, cum dentur qui per 30. 40. annos saltarint, & necdum pristinae sanitati fuerint restituti; & si certo remedio standum, tot anni non requirerentur: quare puto diversitatem veneni

admit-

admittendam, & aliud medicabile, aliud immedicabile esse: Tarantani autem, quibus immedicabilis vis veneni inest, saltu sanabiles non sunt; qui vero à medicabili veneno læsi sunt, mederi, & integræ sanitati restitui possunt, si nempe ope instrumenti musici ad saltum incitentur.

C A P. XI.

Cur Tarantiaci adeo diversis instrumentis musicis sanentur?

Tarantiaci, etsi quidem ope instrumenti musici, sibi proportionati ad saltum incitentur; non tamen idem instrumentum, ut omnes pronos ad saltum reddat, aptum est, sed diversi Tarantiaci diversis instrumentis musicis sanantur: hujus rei diversitas petenda est aut ex vario horum animalium veneno, aut ex demerorum hominum temperamentis. Matth.

in Diosc. lib. 2. cap. 57.

Quod diversitas à Tarantula sit petenda, patet ex eo, quod diversæ Tarantulæ diverso sono ad saltum moveantur, & icti maxime illam harmoniam imitentur, ad quam ad saltandum moventur Tarantulæ à quibus icti sunt, quod constat *ex c. 6.* cujus rei ratio est, quod venenum Tarantulæ ex similitudine quadam naturæ, easdem vires sortiatur in homine, à Tarantula icto, quas habet in ipsa Tarantula: quare si ad hunc saltum id venenum Tarantulam pronam reddat, ad eundem etiam hominem inducit, si eodem instrumento musico agitetur, ad quod Tarantula agitari potest & propendet.

Quod ex vario hominum temperamento diversitas petenda sit, probat Kirch. *quest. 2. loc. cit.* Si enim homines sint melancholici, aut Tarantulæ venenum crassius, tympanis &

& clamoris instrumentis, potius sanantur, cum magna vis ad dissipationem crassi & lenti corporis requiratur, cum difficilior in iis sit spirituum dissipatio cum lenta & crassa propter suam tenacitatem & crassitiam, non facile possint separari, sine qua tamen separatione, neque dissipatio, neque per poros egressus fieri potest: huc etiam pertinet quod Kircherus *in loc. cit.* de puella Tarantata refert, quæ non nisi explosione bambardorum, strepitu tympanorum, & similibus sonis vehementioribus ad saltum compelli potuit. Si autem homines sint cholericæ, subtili & bilioso humore præditi, propter majorem spirituum mobilitatem & tenuitatem, minori sonocurantur: motu enim facile in iis attenuantur spiritus venenosi, qui cum acres sint & mordaces, vellicatione sua musculosum genus infestantes vehementer ad saltum alliciunt.

CAP. XII.

An Tarantiaci tantopere certis tantum coloribus delectentur?

Retulimus *sup. cap. 4. ex Kirch. de art. magn. lib. 3. par. 8. cap. 8.* Tarantatos non tantum ad sonos & saltus propendere, sed etiam mirifice certis coloribus affici, de cujus veritate merito quæri posset *an Tarantiaci tantopere certis tantum coloribus delectentur?* Huic quæstioni Kircherus satisfactorius, atque ad eam responsurus, supponit Tarantatos simili affici & delectari colore, quem Tarantula præ se ferebat; & hinc addit rationem cur talibus coloribus delectentur, quod nempe *Tarantularum diversarum venena, ab insita sibi proprietate videantur icti animi ad eum colorem, quem ipsa referunt, seu quo ipsa*

ipsa recreantur, occulto magnetismo, seu ceca quadam natura similitudine inclinare: & ibidem quest. 3. dicit Kircherus: Tarantulam autem certo colore recreari, inde patet, quod in diversis pannis coloratus imposita id plinum appetant, quod ipsis colore consimile fuerit. Ex quo sequitur, quod sicut proprius humor venenosus phantasiam hujus animalis ad hunc vel illum colorem, ut natura sua consentaneum, aut contrarium, gratum aut ingratum inclinat; sic & idem humor morsu in corpus hominis transfusus, eundem magnetica quadam relatione, & occulta miraque correspondentia prestabit effectum.

Cum vero hæc Kircheri huic negotio minime satisfacere possint, ab eo recedendum, & in contrariam sententiam nobis eundem est, cum rationibus magis consentaneum videatur Tarantatos debere averfari colorem Tarantulae à qua icti sunt: rationes autem quæ Kirchero oppo-

ni possunt hæc breviter adferimus.

Primo, cum incertum sit id, quod supponit, Tarantatos nempe eundem appetere colorem quem Tarantulæ præ se ferunt: videtur quidem id probare *sup. cap. 4.* exemplo Cappuccini, qui maxime afficiebatur colore purpureo togæ Cardinalis Cajetani; sed posset dici ipsum non adeo togâ, quam personâ ipsius, quæ ipsi sancta erat, affici, cum forte putaret se suo morbo posse liberari per illum Cardinalem; cum illius religionis ineruditi homines credere soleant, sacrificulos ipsos ejicere posse diabolos, ac propterea multo magis alios morbo liberare: neque adferri posset ex Kirchero Tarantatum illum tradita veste se delectasse, quia forte boni quidquam ex sacra veste sibi ominabatur, sicut multi ex cuculis Dominicanorum aut Franciscanorum levamen morbi

morbi sperant, sic & hic idem sperare posset ex hac veste.

Secundo quia quamvis Tarantati interdum videantur certis delectari & affici coloribus, & circa eos gestulationes edere, non tamen sequitur eos illis tantum coloribus affici; nisi reliquos ipsos averfari, probetur, quod tamen in nullis auctoribus hoc negotium tractantibus inveni; imo contrarium ejus potius posset astrui, si enim Tarantiaci reliquos colores averfarentur, se ipsos & reliquos homines averfarentur, cum homines raro sint induti, ejus coloris vestibus, quem Tarantula præ se ferebat: non tamen (quod sciam) compertum est, Tarantatos plurimos homines averfatos fuisse.

Tertio, cum Kircherus ejus rei nullam addat causam, sed tantum ignorantiam suam fateatur, & dicat ab occulto magnetismo, magnetica quadam relatione, & occulta miracu-

que

que correspondentia fieri, non videtur probabile hoc fieri, cum ille in omnibus rebus physicis & earum rationibus satis curiosus & peritus, in hujus rei rationem inquisivisset, nisi forte ex ignorantia sua laudem affectare desideraverit.

Quarto, quia si verum esset Tarantatos tantum appetere colorem Tarantulæ, non opus esset musicis quærere ex Tarantiacis colorem Tarantulæ, cum ipsi Tarantati ex suo appetitu & desiderio ad Tarantulæ colorem, satis Tarantulæ colorem indicarent, cum illum tantum colorem appeterent; ubi tamen ipse Kircherus *quæstione 2.* dicit musicos ex Tarantatis in Tarantulæ colorem inquirere.

Quinto, si concedatur Kirchero Tarantatum illum affectasse colorem togæ purpureæ Cajetani; non tamen sequitur Tarantatum eo solo colore delectari, ut enim color purpureus

purus rarus, & visu gratus est, sic potuit Tarantatus, propter ejus coloris raritatem & gratiam eundem affectasse præ cæteris coloribus.

Sexto, cum Kircherus omnia alia quæ de Tarantulæ effectis dicit, pluribus experimentis & rationibus adstruxerit, hoc autem de coloribus unico tantum, & non certo experimento fundaverit, merito rationem dubitationis sibi ipsi injecisse videri posset.

Septimo, quia Tarantati potius averfarentur colorē ipsius Tarantulæ à qua icti sunt, cum norint Tarantiaci causam illius mali esse Tarantulas, & solemus averfari ab iis, à quibus noxam tulimus. Quare potius concludimus Tarantatos non affici certis tantum coloribus, neque Tarantulæ colorem eos appetere solum, sed indifferenter, modo hunc modo illum.

CAP. XIII.

Cur solæ Tarantula in Apulia hosce effectus producant, & non aliæ?

Circa ea quæ in præcedentibus de Tarantula retulimus breviter videndum est, unde fiat, ut solæ Tarantula in Apulia hosce effectus producant, & non aliæ?

Ratio hujus rei à solo illius regionis calore peti nequit; verum quidem est venena in locis calidioribus maxime vires suas exercere, sed non tantum venena in talibus locis vires exercent, sed etiam eundem in locis frigidioribus effectum sortiuntur; sic venena aliunde ad nos, qui sub aëre frigidiore degimus, allata, nocere, quotidiana experientia arguit: imo quod plus est dantur venena quæ in locis frigidioribus magis nocebunt, quam in calidioribus; cum in locis ardore

ardore solis magis flagrantibus, viæ melius aperiantur, atque sic vis veneni facilius evaporare potest: præterea magnum discrimen ratione caloris, in Apulia, campis Romanis & Sicilia, non datur; ubi tamen solæ in Apulia hosce effectus producant; quare potius admittendam puto diversitatem specierum inter Tarantulas, & dicendum alias carere particulis illis venenosis, saltum, & alia symptomata inducentibus; alias vero, ut Apulienses sunt, easdem in se particulas venenosas continere; neque est quod quis dicat ejusdem esse specie, & eadem efficacia pollere omnes Tarantulas, cum ratione externæ figuræ sibi invicem simillimæ sunt. Experimur enim idem & in aliis corporibus, quæ etsi externa figura convenient, diversæ tamen naturæ sunt. Præterea cum ipsæ Tarantulæ Apulienses maxime à se invicem discrepent, ratione coloris,

ris, & præsertim ratione effectuum, cum contrarios sæpe effectus producant; nam ut diximus, aliæ somnum, aliæ è contra vigiliam; hæc motum, lætitiã, calorem, audaciam, risum, saltum, inducunt; illæ vero quietem, tristitiã, frigus, timorem, risum in idiotas introducunt; quare ergo non mirum est & alias Tarantulas ab hisce tantum discrepare.

C A P. XIV.

Cur talibus Tarantula hominem efficiat imaginationibus, quibus ipsum inhaerentem, cum mordet, invenit?

Vidimus jam breviter quæ circa effectus speciales Tarantulæ moveri possent; restat ut & effectum generalem omnibusque Tarantatis communem obiter videamus:

deamus; consistit autem hic effectus (ut *sub fin. cap. 4.* retulimus) in eo, quod talibus Tarantula hominem efficit imaginationibus, qualibus ipsum inhaerentem cum mordet invenit. Circa hunc effectum duo quæri possunt:

Primo veritas ejus.

Secundo ratio illius.

Ad primum quod attinet, merito de illius rei veritate dubitare quis posset, cum solus Nicol. Leonic. illum effectum recenseat.

Præterea neque facile hic effectus colligi aut probari potest, cum enim Phantasia in Tarantatis læsa sit, non potest ipse Tarantatus, postquam læsus est, judicare, aut pro certo asserere, num idem imaginaretur cum læderetur, quod post acceptum morsum imaginatur: neque alius quispiam hac de re quid asserere potest, cum nullus possit scire quid sibi Tarantatus, antequam læderetur, imaginaretur: imo
potius

potius concludendum videtur Tarantatum non idem sibi imaginari post, quod ante acceptum morsum imaginabatur; quia Phantasiâ mediante, præsentia & absentia cognoscimus, seorsim apprehensa componimus, conjuncta dividimus; cum vero Phantasia in Tarantatis læsa sit, neque præsentia, vel absentia, recte cognoscere potest; neque ea quæ externis sensibus percepta fuerant seorsim vel conjunctim, dividere aut componere recte potest; nam propter Phantasiæ læsionem, Æstimativa munus suum exercere non potest; sed in æstimatione rerum quæ externis sensibus, vel Phantasiâ percepta fuerant, errat; notiones boni & mali non recte formando; an objecta convenientia, an vero adversa sint, non recte dijudicando.

Si vero fiat ut in eadem Tarantatus permaneat cogitatione post acceptum

ceptum vulnus, in qua erat cum læderetur, ad effectus per accidens illud referendum videtur; & ratio ejus hæc aliquo modo statui potest: quod venenum id propter suam tenacitatem & viscositatem non sinat Phantasiam in alia distrahi; sed circa conceptas tum in Phantasia species, & formatas notiones, Æstimativa munus suum aliquo modo exercent, judicando id bonum quod cum morderetur imaginabatur, & conjungendo vel dividendo, quæ conjungebat vel dividebat, cum ictum Tarantula injiceret; cum autem Æstimativa, ea quæ tum conjungebantur vel dividebantur, postea conjungit vel dividit; hinc fit, ut aliud quid piam Tarantato persuadi vix possit, præter id quod cum læderetur sibi imaginabatur: in eadem autem illa cogitatione perseverat Tarantatus, quia id quod sibi Tarantatus imaginabatur

tur cum morderetur, ultimum erat, cujus idea vel notio ipsius menti inhærebat, quia autem circa idem, cogitationibus suis maxime sit occupatus Tarantiacus, hinc idem memoriæ tenacissime inhæret, atque ex eadem avelli vix potest.

Deo laus & honos.

F I N I S.

WOLFERDI SENGUERDII
PHIL. DOCT.

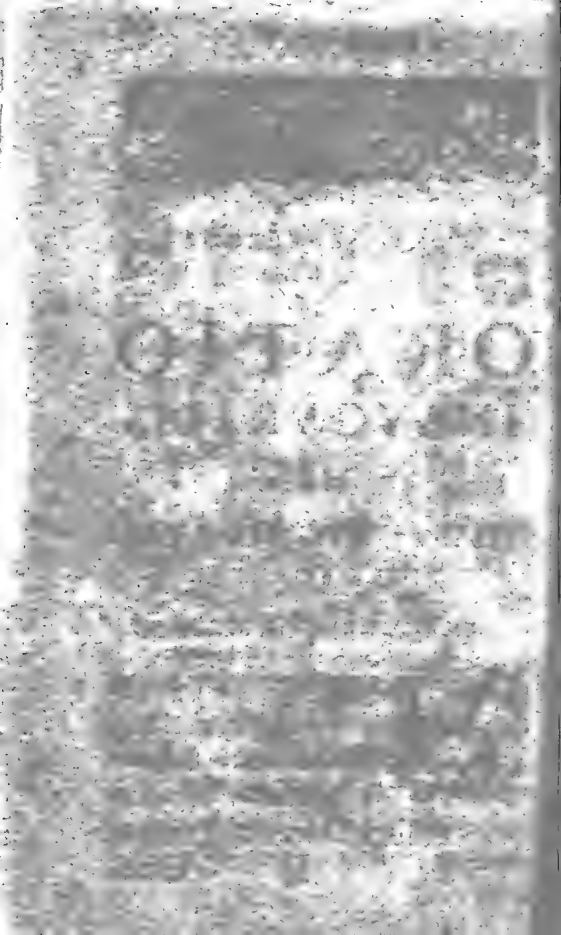
ORATIO
INAUGVRALIS

DE

USU ET DIGNITATE
PHILOSOPHIÆ.

HABITA

In illustri Academia Lugd. Bat. 5. Iduum De-
cembr. Ann. 1667. cum Doctoratus gra-
dum in Philosophia solenniter
consequerecur.

WOLF. SENGUERDII

PHIL. DOCT.

ORATIO
INAUGVRALIS

DE

USU ET DIGNITATE
PHILOSOPHIÆ

IN OMNIBVS ARTIBVS.

Magnifice Domine
Rector,
Nobilissimi, Am-
plissimi, Specta-
tissimi Domini, Prætor;
D Con-

Consules; Scabini; quique
huic civitati estis à Consiliis;
& Secretis;

Professores celeberrimi;

Pastores reverendi;

Amici honorandi;

Doctores clarissimi;

Flos juventutis, spes patriæ
maxima, & quotquot ad
hunc actum convenistis,
Auditores;

Jure merito prolixius aliquod
more ornate dicentium, à me ex-
spectatis exordium, sed frustra; ut-
pote qui verba ad vos sine proœmio
facturus est: hæc enim permovendi
tantum gratia adhiberi solent;
quid autem & hic permoverem,
cum materiæ nunquam satis laudata
dignitas, & nominis ipsius auctori-
tas tanta sit, ut Vestram facile impe-
tret benignitatem, Vestramque ad
nos

nos audiendum facile permoveat patientiam; cum solum ejus nomen tantas apud multos obtineat vires, ut eo solo superbiant. Unicum hoc exspecto, ut mihi balbutiendo Philosophiæ laudes dicenti, vestra succuratis benignitate.

Tu quæso summe Deus, captis nostris fœliciter annue, rore gratiæ Tuæ me irriga, gratuito Tuo auxilio sustenta & corrobora, per dilectum Filium Tuum Christum, Amen.

Ut ab origine Philosophiæ initium faciam, primus ejus auctor, & copiosissima scaturigo est Deus, Opt. Max. Cum enim Deus infinite sit sapiens, omnis sapientiæ productor & auctor est; Ejus singulari beneficio, illa nobilissimo animali, Dei & terræ filio, plenissime communicata fuit; tum cum plenis adhuc radiis, in ipsa nativitate vir, corruscantem Divinam imaginem gereret, antequam lugendo casu se ip-

sum fecisset imbecillitatis exemplum, temporis spoliū, lusum fortunæ, mutationis imaginem. Postquam vero cupiditati fenestram patefecit, lateri potius quam cerebro obtemperavit, tenebræ ipsius menti offusæ sunt, ipsaque Philosophia caligare cepit; interim ut totam vim suam amitteret clementia Creatoris noluit, qui relictas in homine scintillas imaginis suæ, fovit, & excitavit: cum vitam ejus ad tot seculorum decursus protraxit, terrestris hic mundus speculum fuit, in quo æterni & increati mundi pulchritudinem intueretur, vel saltem solerti mentis indagine conjectando æstimaret; tum accuratissime perspexit rerum omnium naturam, vires, motus; cum etiam admirabilem rerum omnium cœlestium, astrorum nempe & planetarum rotationem; ex quibus Adamum diluvium prædixisse, quorundam opinio fuit. Hinc

ab Adamo ad Sethi nepotes Philosophia translata est, qui binas columnas exstruxere, quibus inventa sua astronomica insculpta posteris reliquere. Post hos Noachus Philosophiæ cognitione claruit, utpote qui stirpium & animantium proprietates exploratas habuit, cum pabulum conveniens singulis animantium speciebus in arca dederit. Post Noachum vero, & confusionem linguarum, Philosophi magnifuerunt, Abrahamus, Jacobus, Moses, David, Salomon, & similes Hebræi: hisce autem proxima fuit gens Chaldæa, & Assyria; ab Hebræis ad Ægyptios, & ab his demum ad Græcos propagata fuit Philosophia; illos quos tanquam sapientes venerata est antiquitas venerabilis, Orientales magnam partem fuisse constat, Mercurius, Ægyptius fuit, Zoroaster, Persa, Pherecydes, Syrus: Quare Pythagoras, Democritus,

Plato, sapientiæ fervore incitati, ad exteras, & ut isti vocant, Barbaras gentes se contulerunt, magnasque regiones peragrarunt: quin & ipse Aristoteles multa à Judæo quodam didicisse fertur.

O desiderandas sapientiæ purissimas aquas, quæ à limpidissimo & æterno fonte profluxerunt ! O optimam & omni laude dignam hæreditatem, quam à tantis præavis possidemus; tanta vetustate illustrem; tanti à majoribus nostris æstimatam. Hæc est quam Cicero describit, Inventum Deorum; Investigatricem cœlestium; Scrutatricem æternorum: hanc modo vocat Plato, Divinarum humanarumque rerum perceptionem: modo Similitudinem, qua homo Deo, quoad fieri potest similis evadit: interdum vero Meditationem mortis; qua innuebat Philosophiam docere animam à corpore separare, per contemplationem,

tionem, & operationem earum potentiarum, quibus homo à belluis maxime differt. Non mortem intellexit corporis, sed mentis; non qua corpus ab anima sejungitur, sed qua animus contemplando à corpore separatur: Illa vitam eripit; hæc vitium opprimit; illa naturæ vinculum quo corpus animatur, solvit; hæc retundit vim appetitus sensitivi qua carni deservit; illa tradit hominem in sepulcrum, hæc eundem prope facit immortalem; illam cum omnibus communem habemus, hac communi hominum forti eximimur, à plebe separamur, & quantum in hac vita fieri potest, beati reddimur.

Quare duas Philosophiæ partes constituerunt, Theoreticam, seu Speculativam, & Practicam, seu Activam. Speculativa Dei, Angelorumque naturam explicat, earum rerum causas aperit, quas vulgus

stupet & admiratur: hæc enim rerum principia venatur; ortus & interitus indagat; causas ventorum, imbrium, fulgurum, investigat; hominem se ipsum cognoscere docet; animæ essentiam, proprietates, sensuum rationes scrutatur; animalium omnium naturam, victum, figuramque rimatur: herbarum, plantarum, stirpium, & arborum, vires, sympathias, antipathias inquirit; maximas res parvis lineis repperit; locorum intervalla; temporum ambitus; oceani fluxum & refluxum; cœlestium magnitudines; stellarum meatus; siderum obliqua curricula; solis annua reverticula; lunæ nascentis incrementa, senescentis dispendia, delinquentis obstacula examinat; præsentia & absentia sectatur & assequitur; & per res creatas, quasi per vestigia inquirit & deprehendit earum parentem optimum, sapienter, fortiterque omnia conservan-

tem

tem Deum, de quo omnia gratam
 famam spargunt.

Ut vero Speculativa Philosophia
 lumen admovet; errores discutit;
 mentis aciem ab ignorantia caligine
 purgat; ita Practica de rebus om-
 nibus acute cogitare, subtiliter in-
 terrogare, prudenter judicare, recte
 respondere instituit: res angustas
 amplificare, obscuras interrogare,
 universas dividere, latentes expli-
 care, ambigua videre, quælibet defi-
 nire docet; ad beatitudinem viam
 monstrat; appetitus, actionesque
 componit; animos tranquillat; &
 tanquam morum poliendorum he-
 roina, omnium morborum peritissi-
 ma medica, pharmacis & emplastris
 suis, in appetitus & affectuum no-
 strorum Nosocomium ingreditur,
 ut ulcerosum curet, corruptum au-
 ferat, in integrum restituat: sic
 Ethica medica est phtisi ingluvia;
 cancro avaritia; pesti lascivia; hy-

dropi inflatæ eruditionis, ictero invidiæ. Nec tantum expultrix vitiorum, sed etiam indagatrix, conservatrix, & auctrix virtutum est. Docet qui bonum vel malum sit; justitiæ munera, fortitudinem, temperantiam, reliquasque virtutes præscribit, edocet. Demonstrat tanquam Reipublicæ mater, quomodo imperia sint fundanda, fundata conservanda, conservata augenda, & exornanda.

Sed quid ago! tempus videor terere, soli facem accendere, quod in re clarissima exempla tangam; sufficiebat Philosophiam vocasse, Productricem veritatis, Publicarum Privatarumque rerum custodem, Reginam, Dominam, Instrumentum reliquarum artium: quo Theologus, Jurisconsultus, Medicus, Orator, Poëta, reliquique artium scrutatores carere nequeunt.

Quomodo enim Theologus,
con-

contradicentes convinctet, quæstiones de eucharistia, una persona Mediatoris, & duabus in Christo naturis, solvet, & denodabit? physicis similitudinibus res propositas & illustratas, sine ope Philosophiæ tractabit? Veterum si consulas scripta, Justinum Martyrem, Clementem Alexandrinum, Originem, Epiphanium, Chrysostomum, innumerofque Patres, non Theologiæ solum, sed & Philosophiæ operam dedisse reperies.

Jurisprudentia Philosophiæ ita connectitur, ut illa ex Oceano Philosophico, leges rivulorum instar deducat, fundantur enim leges rationi. Hinc est ut teste Imperatore Jcti veram Philosophiam sint affectantes: nam Ethicus & Jurisconsultus eodem se referunt, dum quas de virtutibus & vitiis generales ponit regulas Ethicus, eas Jurisconsultus locorum, temporum, negotiorum,

personarum cancello, ad usum suū, percommode circumscribit, & includit: cunque actiones humanæ, pro rerum & circumstantiarum diversitate ita variant, ut omnes casus nullis legum voluminibus coarctari possint, quo acumine ingenii, aut iudicii solertiâ poterit quis intricatissimos nodos dextere enodare, nisi in Ethicis indagaverit materiam de differentiis actionum humanarum, invito & spontaneo, unde præmiorum & pœnarum diversitas, quam maxime dependet.

Medicinam si intueamur, nonne illa plurima ex Philosophia haurit, & tota ex Physica dependet; Philosophi est naturam & fabricam corporis humani, virtutes plantarum & stirpium; elementa, mixtionem, putredinem, temperamentum, variasque aëris mutationes tractare, indagare, observare; sine quibus quid est medicus? quam
varii

varii morbi, morborumque varia
 præfagia ex motu astrorum depen-
 dent, de quibus si ope Astronomiæ
 accuratius judicet medicus, tardius
 cœmeteria humanis corporibus re-
 plet: cur & ipse Hippocrates di-
 xit *ιατρὸν φιλόσοφον ἰσθῆεν εἶναι.*

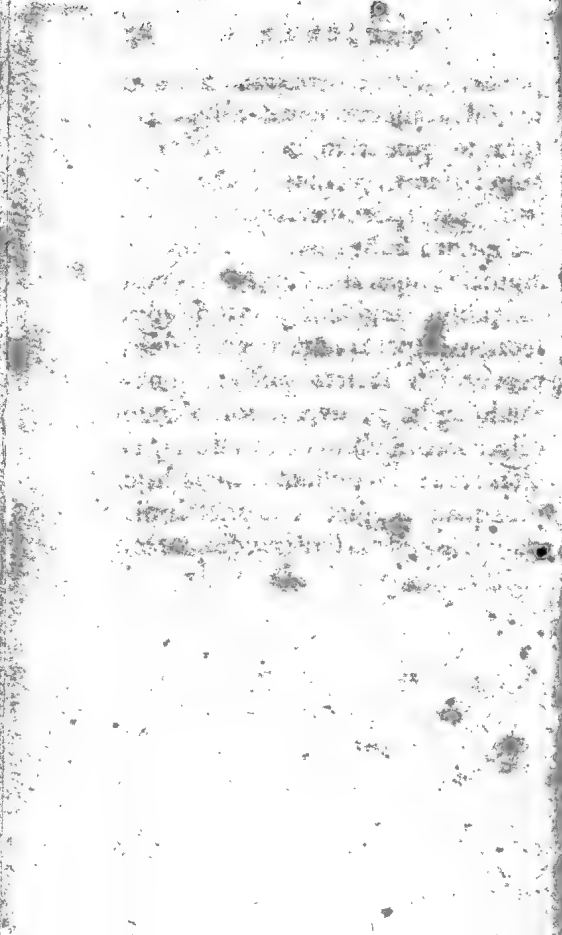
Oratoria facultas & Poësis,
 quid sine Philosophia sunt? Ne-
 mo potest ornate dicere, dele-
 ctare, auditorum animos flectere,
 admirationem concitare, circumfu-
 sam multitudinem stupore defige-
 re, qui Philosophiæ ignarus fuerit:
 ex ea enim similitudines, rationes,
 descriptiones petuntur. Quoties
 Poëtæ rerum Physicarum naturas
 describunt, quoties moralia tra-
 ctant, quoties sub mysticis narra-
 tionibus & fictionibus, mystica
 quædam sacra, ex intimis Philoso-
 phiæ penetralibus deprompta, oc-
 cultant: Quoties picti hominum
 mores in Philosophorum libris le-
 guntur,

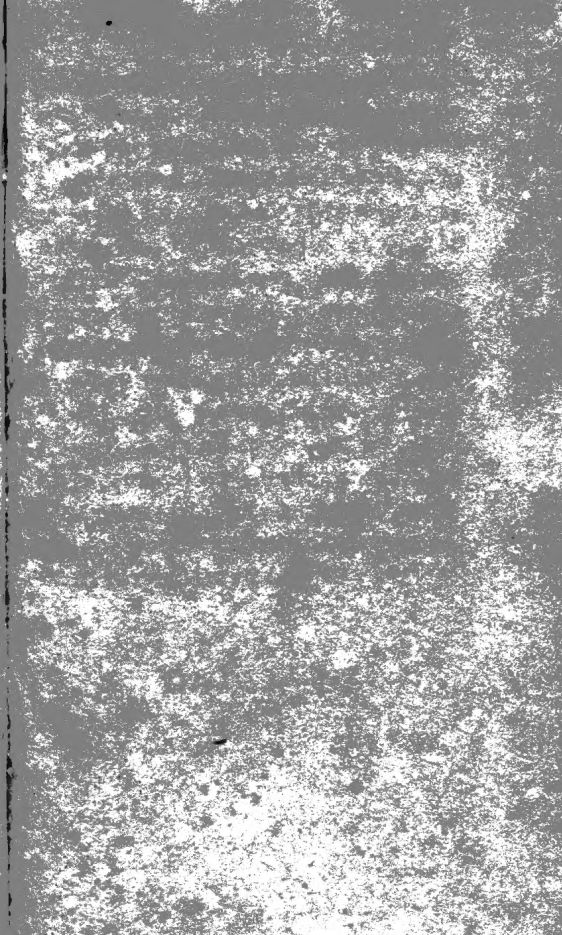
guntur, quæ in Oratoribus & Poëtis
vivi exemplis perspiciuntur.

O sacrum & admirabile Dei mu-
nus! ô Cœleste donum! Philosophia;
quæ hominem bene ratiocinari, fufe
disputare, methodice omnia agere
docet; quæ nos rectissime instituit;
res familiares, forenses, militares,
Publicas & Privatas, sapienter re-
gendas monet; qua instructi se ipsos
optime norunt, sapientissime re-
gunt, felicissime vivunt: Unde Se-
natores gravissimi, Legati pruden-
tissimi, Duces magnanimi, Princi-
pes clarissimi effulserunt. Quæ So-
lones, Aristides, Licurgos, Numas
Pompilios, Catones, Metellos, Cæ-
saresque innumerabiles produxit;
sanctissimas leges condidit, Juris pe-
ritos effecit, Patres conscriptos
constituit; Judices elegit, Duces
creavit. Tu alas tuas expandis per
omnes disciplinas, cujus usum nihil
fugit, cum directrix omnium disci-
plinarum,

plinarum, satrix virtutum, actionum
magistra, affectionum domina, na-
turæ ornamentum, flos divinitatis,
animi anima, manus Theologiæ,
fons Jurisprudentiæ, caput Medici-
næ merito habearis. Per te omnia
animalia, superamus; quamvis non
insit nobis elephantum magnitudo,
leonum impetus, taurorum robur,
cervorum velocitas, piscium in na-
tando agilitas, avium in volando
celeritas, canum in odorando saga-
citas: tua enim possessio omnia hæc
plus quam supplet; tuæ præstantiæ
cedunt honores, divitiæ, voluptates,
cedit & tibi ipsa vita.

D I X I.

2002/190

62140

A0XXX

40 213

LSR

